

Fővárosi Ítéltábla

4.Pf.20.022/2021/8.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Kriston István ügyvéd (ügyvéd címe1) által képviselt felperes (felperes címe) felperesnek, a Törös Ügyvédi Iroda (ügyvéd címe2, ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) által képviselt I.r. alperes. (I.r. alperes címe1) I. rendű és II.r. alperes (felperes címe) II. alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2020. november 17. napján kelt 71.P.23.234/2018/32. számú ítélete ellen a felperes részéről 33. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

v é g z é s t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A felperes és az I. rendű alperes másodfokú perkötségét egyaránt 400.000 (négy százezer) forint + ÁFA mértékben, a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték összegét 2.500.000 (kétfélmillió–ötszázezer) forintban állapítja meg.

A végzés ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az I. rendű alperes mint hitelnyújtó/zálogjogosult és a felperes valamint a II. rendű alperes mint hitelfelvevők/zálogkötelezettek 2007. június 8. napján annuitásos törlesztéssel lakásvásárlás finanszírozására elnevezésű hitel– és zálogszerződést kötöttek, mely szerint az I. rendű alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a hitelfelvevők részére 350.000 CHF összegű devizahitelt tart rendelkezésre és a rendelkezésre tartási időszak lejártáig a szerződésben meghatározott feltételek teljesülése esetén forintban, legfeljebb 50.000.000 forint összegű kölcsönt folyósít. A kölcsön célja a szerződésben szereplő ingatlanak a hitelfelvevők által történő megvásárlása, az utolsó vételár rész finanszírozása. A hitel futamideje a rendelkezésre tartási időszakkal együtt 300 hónap, végső lejárat 2032. június 15. napja. A szerződéskötéskor az induló kamatláb mértéke évi 2,6%, az első négy kamatperiódusban évi 0,77%, a kamatperiódusok három hónap időtartamúak. A kezelési költség kamatperiódusonként változó, a szerződéskötés időpontjában évi 1,04%, míg a teljes hiteldíjmutató (THM) a szerződéskötés időpontjában érvényes feltételekkel forintfizetések alapján számítva évi 4,09%. Az I. rendű alperes 2007. június 15–ig a kölcsöntőke törlesztésére türelmi időt biztosított a hitelfelvevők részére, a türelmi időszak alatt a kamat és a kezelési költség megfizetése havonta, a szerződésben meghatározott elszámolási napokon

volt esedékes. A fizetendő kamat és kezelési költség összegét az I. rendű alperes az esedékességet megelőző nyolc napon belül vállalta közölni a hitelfelvevőkkel. Az induló törlesztőrészlet összege várhatóan 1.444 CHF volt. A hitelfelvevők fizetési kötelezettségüknek oly módon kellett eleget tenniük, hogy kötelesek voltak gondoskodni arról, hogy az esedékes devizatartozásuknak megfelelő forintfedezet az I. rendű alperesnél vezetett forintszámlán az elszámolási napot megelőző harmadik üzleti napon rendelkezésre álljon. A forintfedezet szempontjából pedig az esedékes devizatartozásnak a rögzített árfolyamon számított forint ellenértéke volt az irányadó. A hitelbiztosítékkal megvásárolni kívánt ingatlan mint zálogtárgy hitelbiztosítéki értékét 55.700.000 forintban jelölték meg. A szerződés elválaszthatatlan részét képezte az alperes Üzletszabályzata is. Az I. rendű alperes a 2007. június 8. napján kelt kockázatfeltáró nyilatkozatban felhívta a hitelfelvevők figyelmét a deviza alapon történő hitelfelvétel kockázataira.

[2] Az elsőfokú bíróság a felperes többször módosított keresetét az alábbiak szerint rögzítette:

A felperes elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperessel kötött szerződésből eredő 64.658.061,82 forint összegű tőketartozás a hitel- és zálogszerződés CHF/HUF devizapár folyósítási és törlesztési árfolyam változásából ered, ezért bírói úton nem érvényesíthető követelés.

A felperes másodlagosan a szerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte hivatkozva a nem megfelelő kockázatfeltáró nyilatkozatra.

Harmadlagos keresetében az I. rendű alperes eltiltását kérte a jogellenes devizaárfolyam kockázati költségelszámolásból eredő banki 66.938.071 forint tőkekövetelés és az általa helyesnek ítélt 26.714.006 forint tőketartozás közötti 40.224.065 forint többletköltség esedékessé válásával bekövetkező károsodást okozó veszélyeztető magatartástól és kérte az I. rendű alperes kötelezését a kár megelőzéshez szükséges és a számviteli elveknek és gyakorlatnak megfelelő költségszámítás elvégzésére és ennek megfelelő fenti összegű bírói letéti számlára befizetéssel történő biztosíték adására.

Negyedlegesen a szerződés létre nem jöttének, míg ötödlegesen a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte. Az utóbbi kérelem indokául arra hivatkozott, hogy a deviza alapú szerződésben a folyósítási és törlesztési árfolyamokban történt megállapodás a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény megkerülésével megkötött CHF/HUF devizapár árfolyamfogadásnak minősül.

Hatodlagos keresetében szintén a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte az árfolyamkockázat körében tett nem megfelelő tájékoztatásra, az árfolyamrés semmisségére hivatkozással.

Hetedlegesen a jóerkölcsbe ütköző kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének megállapítását kérte.

Az elsődleges kérelme kivételével megjelölte az alkalmazni kért jogkövetkezményt is.

[3] Az I. rendű alperes valamennyi kereseti kérelem elutasítását kérte.

[4] Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította és döntött a perköltség viselése tárgyában is. Álláspontja szerint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 123. §-a szerinti megállapítási kereset törvényi feltételei nem állnak fenn, ugyanis a felperes nem állította olyan, az I. rendű alperessel szembeni jogának fennállását, amelynek védelméhez a kért megállapítás szükséges lett volna. Hangsúlyozta, hogy a felperes bármilyen okból hivatkozik a szerződés érvénytelenségére, az a vele szemben az I. rendű alperessel megkötött szerződésből eredő követelés behajtása iránti eljárásban, a végrehajtás folyamatban léte esetén végrehajtás megszüntetése iránti perben érvényesíthető.

Tévesnek tartotta azt a felperesi hivatkozást, miszerint a perbeli szerződés szerencsejátéknak minősül. A szerződés a Ptk. 522. § (1), illetve 523. § (1) bekezdése szerinti – zálogszerződéssel biztosított – kölcsönszerződés, melyben az I. rendű alperes mint kölcsönadó meghatározott összeg kölcsönadását, a felperes és a II. rendű alperes mint kölcsönvevő a kapott összeg visszafizetését vállalta a szerződésben írtak szerint. A szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (1) bekezdése határozza meg a szerencsejáték fogalmát, azonban a kölcsönszerződésben írtak e kritériumnak nem felelnek meg, ugyanis a felperes nem pénznyeremény érdekében fizetett be pénzüsszeget, hanem az I. rendű alperestől kapott kölcsön visszafizetésére vállalt kötelezettséget. Az árfolyamváltozásból eredő különbözet a felperes fizetési kötelezettségét növelte vagy csökkentette, az kizárólag a változó gazdasági körülmények következménye, nem pedig nyereménynek vagy veszteségnek tekinthető. Az Európai Unió Bírósága (EUB) C-312/14. számú ítélete ezen kereseti kérelem vonatkozásában irreleváns. Mindezekre tekintettel a bíróság a felperes elsődleges és ötdolleges keresetét jogalap hiányában elutasította.

Az elsőfokú bíróság a másodlagos keresetet is alaptalannak találta. Nem osztotta a felperes álláspontját, miszerint a kockázatteltáró nyilatkozatban foglaltak általános szerződési feltételnek minősülnének, ugyanis a kockázatteltáró nyilatkozat a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. § (5) bekezdése, [helyesen (6), (7) bekezdése] alapján szükséges eljárás része, annak tartalmának megvitatása a pénzintézetrel szerződést kötő féllel nyilvánvalóan kizárt. Hangsúlyozta: a Kúria jogegységi határozatai a bíróságokra az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján kötelezőek, így a 6/2013. PJE határozat 3. pontjába foglaltak is. Kiemelte: az EUB C-51/17. számú ítélete sem ír elő egyéb vizsgálati szempontokat a PJE határozatban foglaltakon kívül. Álláspontja szerint a kockázatteltáró nyilatkozatban foglaltak az irányadó jogegységi határozatokban előírt követelményeknek megfelelnek, az I. rendű alperes előre pontosan nem becsülhető irányú, mértékű és gyakoriságú árfolyam elmozdulásokról, a fizetési kötelezettség akár jelentős mértékű megnövekedéséről, a fizetési kötelezettséget viselő ügyfelek háztartási bevételeinek negatív irányú módosulása következményeiről is tájékoztatást adott a vele szerződő feleknek. A tájékoztatás sem az érthetőség, sem a teljesség követelményét nem sértette meg. Tévesen hivatkozott arra a felperes, hogy az I. rendű alperes részéről a teljes banki szakértelem és ismeret átadására szükség lett volna.

Nem találta az elsőfokú bíróság alaposnak a felperesnek az I. rendű alperessel szemben jogellenes költségelszámolásból eredő károsodás veszélyére hivatkozással a Ptk. 341. § (1) bekezdésére alapítottan előterjesztett harmadlagos keresetét sem. Utalt a DH1, illetve DH2 törvényre, miszerint a tisztességtelenül felszámított árfolyamrésből származó összeget túlfizetésként kellett elszámolni a fogyasztó javára. Ugyanúgy elszámolásra került a DH1 törvény 4. § (2) bekezdése szerinti egyoldalú díjmódosítást lehetővé tévő szerződéses feltételek folytán felszámított túlfizetett összeg is. A felperes az I. rendű alperes által elvégzett elszámolással szemben jogorvoslati eszközökkel nem élt, az elszámolás felülvizsgált elszámolásnak tekinthető, így a jelen perben már nem vitatható. Az I. rendű alperes a felperessel forex ügylet lebonyolítására nem szerződött, így nem helytálló a

felperesnek a forex és a kölcsönügylet összevetésén alapuló kárszámítása. A felperes nem jelölte meg, hogy az állított kárát az I. rendű alperes mely cselekményével okozta. A semmis kikötés alapján pedig az I. rendű alperes a felperessel elszámolt, ezért ebből eredően károsodás veszélyére hivatkozással a felperes igényt nem érvényesíthet.

A felperes negyedleges keresete sem alapos, mivel a szerződés valamennyi pontja nem tekinthető blankettaszerződésnek, ugyanis a kölcsön összege, annak futamideje, a folyósítás és a megfizetés pénzneme mindig egyedileg megtárgyalt feltétel. Nem tekinthető a szokásos szerződési gyakorlattól eltérő rendelkezésnek, hogy az árfolyamváltozásból eredő többletet a kölcsönfelvevőnek kell megfizetnie. A felperesi állítással szemben azonban az I. rendű alperes a kockázatfeltárány nyilatkozatban tájékoztatta a felperest, hogy az árfolyamváltozásból eredően a fizetési kötelezettsége akár jelentős mértékben is megnövekedhet, így nem helytálló a felperesnek a deviza alapú szerződés létre nem jöttére vonatkozó álláspontja sem.

Tévesnek tartotta a bíróság a hatodlagos és hetedleges keresetben megjelölt, a szerződés semmisségére vonatkozó állításokat is. Az árfolyamrész a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése alapján semmis, azonban a teljes szerződés érvénytelenségét nem eredményezi, ugyanis a semmis kikötés helyére a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lépett. Az I. rendű alperes által az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás világos és érthető volt, abból nem volt levonható az árfolyamkockázat nem valószínű veszélyére, annak fogyasztó által korlátozott viselésére vonatkozó megállapítás.

A 6/2013. PJE határozat 2. pontjára figyelemmel a szerződés nem ütközik jóerkölcsbe, az elsőfokú bíróság e körben idézte a határozat indokolásában foglaltakat.

[5] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes élt fellebbezéssel, melyben elsődlegesen annak megváltoztatását, kereseti kérelmével egyező döntés meghozatalát, másodlagosan hatályon kívül helyezését kérte. Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság ítéletének 48. pontjában foglaltakat, miszerint bármilyen érvénytelenségi okra történő hivatkozásnak csak a szerződésből eredő követelés elleni behajtási vagy végrehajtási eljárásban van helye. Az anyagi jog a szerződés érvénytelenségi okok érvényesíthetőségét megállapítási [Ptk. 239/A. § (2) bekezdés] vagy a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye iránti marasztalási kereset útján biztosítja [DH2 törvény 37. § (1) bekezdés].

Az elsőfokú bíróság az elsődleges kereset vonatkozásában iratellenesen jutott arra a következtetésre, hogy nincs megjelölt védendő anyagi joga, ugyanis a fogadásból eredő követeléssel szembeni Ptk. 204. § (1) bekezdés a) pontja mint védendő alanyi jog megjelölésre került. Ezen jog védelme sui generis megállapítási keresetet létesít, a fogadásból eredő követelés bírói úton nem érvényesíthető, ezért a teljesítés bírói úton érvényesíthetőségének kizártsága folytán a védendő alanyi jog önmagában áll, melynek védelméhez szükséges a kért megállapítás. E védendő jog észlelése a bíróság kötelezettsége. Előadta azt is, hogy jogfosztás lenne, ha a jogvédelmet csak a követelés behajtási vagy végrehajtási eljárásban lehetne igényelni.

A másodlagos kereseti kérelemmel kapcsolatban az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta a Ptk. 205/A. § (2), (3) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, 209. § (1), (2), (4), (5) bekezdését, valamint a 2/2014. PJE határozat 1. pontját. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázati kikötés és tájékoztatás tisztességtelenségének semmissége miatt érvénytelen szerződésre tévesen alkalmazta ezen jogszabályokat. A kockázatfeltárány nyilatkozat a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alá vonható akkor is, ha az általános szerződési feltétel, tehát közömbös, hogy a perbeli szerződéstől elválasztva jelent meg, de akkor is, ha a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan előre meghatározott és egyedileg meg nem

tárgyalt kikötés. Utalt a Kúria 2/2014. PJE határozat 3. fejezet 1. pontjában foglaltakra, miszerint a kockázatfeltárány nyilatkozat a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételnek minősül és mint tisztességtelen kikötés a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésének a semmis kikötésre vonatkozó szabályát kell alkalmazni. Hivatkozása szerint az elsőfokú bíróságnak a Kúria és az EUB gyakorlata alapján kellett volna elbírálni a követelés jogcímének, az érthetőség sérelmének tisztességtelenségén nyugvó semmisséget; azt kellett volna megállapítania, hogy az érthetőség követelményének az I. rendű alperes nem tett eleget, ugyanis az árfolyamkockázat gazdasági indokát, a kockázat tényezőinek hatásmechanizmusát és annak konkrét működését, a nemzeti valuta súlyos leértékelődése lehetőségét és ennek jelentős gazdasági következményeit, továbbá az árfolyam ingadozásokkal kapcsolatos banki szakértelem és ismeret közlését elmulasztotta. Az I. rendű alperes a kockázatfeltárásnak csak formálisan tett eleget, megsértette a Kúria 2016. április 10. napján kelt emlékeztetője 4. és 8. pontjába foglaltakat, valamint az EUB ítéleteiben írtakat.

A harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában a felperes azt adta elő, hogy az elsőfokú bíróság keveri a tisztességtelen árfolyamrés elszámolását a keresetben érvényesített jogviszony elszámolással (ítélet 62., 67. pont). Az előbbi ugyanis a törvényi elszámoláson alapuló felülvizsgált elszámolás, a kereset szerinti elszámolás azonban a bank által a rendelkezésre bocsátott részletes hiteltörténeti kimutatás alapján történt, a számvitelben használatos algoritmus alkalmazásán alapuló elszámolása helyességét állította. A bank a hiteltörténeti kimutatása alapján 66.938.071 forint, míg az ő számítása szerint 26.714.006 forint a tőketartozása, ezért a különbség az egész kölcsönviszony futamidejére a számviteli szabályokkal és gyakorlattal ellentétes, veszélyeztető, az I. rendű alperesi magatartásból eredő károsodás veszélyét jelenti. Az elsőfokú bíróság iratellenesen és okszerűtlenül utasította el a keresettel nem érintett felülvizsgált törvényi elszámolásra hivatkozással a jogviszony elszámolását, ezen elutasítás a bírói kompetenciát meghaladó indokolás, ugyanis nem mellőzhető e körben a szakértői bizonyítás.

A hatodlagos kereseti kérelemmel kapcsolatban azzal érvelt, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés vételi és eladási árfolyamrése semmissége folytán a szerződés teljes érvénytelensége az EUB C-118/17. számú ítélet alapján értelmezendő DH1 törvény 3. § (1) és a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése alapján megállapítható, mivel a perbeli kölcsönszerződés érvényben maradása esetén az adóst az árfolyamkockázat terhének viselése büntetné „jog- és tényhátrányban” egyaránt.

A hetedleges kereseti kérelem tekintetében a Pp. 206. § (1) bekezdése, a Ptk. 200. § (2) bekezdése és 314. § (2) bekezdése megsértésére hivatkozott. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta: az egyoldalú árfolyamismereti előny az I. rendű alperesnek kockázatmentes pozíciót biztosított, e banki szakismeretét nem osztotta meg a fogyasztóval, kockázatkezelő eszközöket nem kínált fel, csupán a deviza névleges kamatelőnyét úgy kínálta, mintha az a fogyasztó által viselendő árfolyamkockázatot kiegyenlítené, így a felelősségét a bank kizárta. Egyebekben megismételte a hatodlagos kereset elutasítása körében tett álláspontját, kiemelve, hogy a támadott ítélet a szerződési konstrukcióról ad indokolást, ő azonban a konkrét szerződése jóerőkölcsbe ütközésének többlettényállására hivatkozott.

A felperes álláspontja alátámasztására csatolta a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.031/2020/7. számú jogerős közbenső ítéletét, melyben az ítéltábla a perbeli kölcsönszerződéshez hasonló tartalmú banki deviza árfolyamkockázati kikötés és tájékoztatás tisztességtelenségén nyugvó semmisség okán a szerződés teljes érvénytelenségét állapította meg, melynek az I. rendű alperes kockázatfeltárány tisztességtelenségére vonatkozó okfejtését a fellebbezése érvelésébe helyezte.

[6] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte annak helyes indokaira tekintettel. Osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint a jelen esetben megállapítási keresetnek a törvényi feltételek hiányában nincs helye. A felperes megállapítási keresettel érintett körben az ellene indult végrehajtási eljárás során a Pp. 369. § a) pontjára alapított keresettel léphet fel.

Az árfolyamkockázat tisztességtelensége körében kiemelte, hogy tájékoztatási kötelezettségének külön kockázatfeltáró nyilatkozatban eleget tett, melyet az adósok aláírtak. E tájékoztatás megfelel a 2/2014. számú PJE határozatában foglalt követelménynek. A hitelügyintéző szóban is tájékoztatást nyújtott előzetesen az adósoknak. Hivatkozott arra is, hogy a C-186/16., továbbá a C-51/17. számú ítéletek megerősítették a Kúria jogegységi határozataiban elfoglalt álláspontot.

A felperes jóerkölcsbe ütközés címén előterjesztett kereseti kérelem tekintetében az ítélettel egyezően hivatkozott a 6/2013. számú PJE határozatban írtakra.

A harmadlagos kereseti kérelemmel kapcsolatban kiemelte, hogy a felek konszenzusa alapján létrejött szerződésből eredően keletkezett a felperesnek fizetési kötelezettsége, az nem tekinthető káreseménynek. A károkozó cselekménynek jogellenesnek kell lennie, a bank a költségeket jogszabályi kötelezettségének megfelelően a banki elszámolásokra vonatkozó jogszabályi háttér teljes betartása mellett végezte, így jogellenes károkozás nem állapítható meg, úgy járt el ahogy az adott helyzetben elvárható (Ptk. 339. §).

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmét a felperes által csatolt ítéletre figyelemmel azzal egészítette ki, hogy az az általánosan kialakult bírói gyakorlattal teljesen ellentétes, attól szignifikánsan eltérő megállapításokat tesz. Nagy számú kúriai és ítélőtáblai ítélet született e körben a jelen perben és a felperes által hivatkozott eljárásban vizsgált árfolyamkockázati tájékoztatással megegyező tartalmú kockázatfeltárással kapcsolatban. Az I. rendű alperes hangsúlyozta, hogy a perbeli szerződés a Ptk. 205. § (1) bekezdése értelmében a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jött létre. A szerződés megfelel mind az irányadó jogszabályoknak, a Kúria jogegységi határozatának, valamint az EUB határozataiban megfogalmazott követelményeknek. Álláspontját fellebbezési ellenkérelme kiegészítésében részletesen kifejtette.

[7] A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

[8] A felperes eredetileg benyújtott kereseti kérelme vonatkozásában az I. rendű alperes 2017. december 22. napján ellenkérelmet terjesztett elő, melyet a felperes 2018. január 20. napján vett készhez. Ezt követően a felperes – a rendelkezésére álló 30 napos határidőn belül, 2018. január 23-án keresetét megváltoztatta, azt az alábbiak szerint tartotta fenn: kérte, hogy a bíróság elsődlegesen állapítsa meg, hogy a perbeli kölcsönszerződésből mint árfolyamfogadásra irányuló szerződésből eredő I. rendű alperesi követelés bírói úton nem érvényesíthető. Másodlagosan kérte a szerződésnek a kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelensége miatti semmissége megállapítását, a szerződés hatályossá nyilvánítását 21.203.198 forint fennálló tartozás megállapítása mellett, míg harmadlagosan az I. rendű alperesnek a jogellenes költségelszámolásból eredő veszélyeztetéstől való eltiltását kérte 40.224.065 forint biztosíték adására kötelezés mellett.

[9] Az I. rendű alperes a keresetváltoztatás tekintetében ellenkérelemét 2018. február 20-án terjesztette elő, melyet a felperes 2018. március 24-én töltött le, majd a felperes 2018. április 11-én ismételt keresetváltoztatással élt, melyben elsődlegesen a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítását kérte azzal, hogy az I. rendű alperesnek visszajár 21.203.198 forint. Másodlagosan annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződésből mint árfolyamfogadásra irányuló szerződésből eredő követelés bírói úton nem érvényesíthető. Harmadlagosan a jogszabály megkerülésére irányuló semmis szerződés hatályossá nyilvánítását indítványozta 21.203.198 forint fennálló tartozás megállapítása mellett. Negyedlegesen a kockázatfeltárási nyilatkozat tisztességtelensége miatti semmisség megállapítását, a szerződés hatályossá nyilvánítását, a fennálló tartozás fenti összegben történő megállapítását kérte. Ötödlegesen az I. rendű alperes jogellenes költségelszámolásból eredő veszélyeztetéstől eltiltását, 40.224.065 forint biztosíték adásra történő kötelezést kérte.

[10] Az I. rendű alperes a 2018. április 12. napján megtartott tárgyaláson kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a keresetváltoztatáshoz nem járul hozzá, majd e tárgyaláson az elsőfokú bíróság a keresetváltoztatást a negyedleges és ötödleges kereseti kérelem tekintetében a Pp. 146/A. § (1) bekezdése alapján elutasította. Az elsőfokú bíróságnak e végzése azonban téves, ugyanis a negyed- és ötödleges kereseti kérelmeket a felperes nem újonnan terjesztette elő, hanem azok megegyeztek a 2018. január 23-án előterjesztett kereseti kérelem másod- és harmadlagos kereseti kérelmével.

A felperes ezt követően 2019. június 24-én ismételt keresetváltoztatást terjesztett elő, melyben hatodlagosan az árfolyamrész semmisségére, hetedlegesen pedig jóerkölsbe ütközésre történő hivatkozással kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását és jogkövetkezmény levonását.

Az elsőfokú bíróság a berekesztett tárgyalás ismételt megnyitása után felhívta a felperest keresete egységes iratban történő előterjesztésére, melyre a felperes ismételt benyújtotta elsődlegestől hetedlegesig terjedő kérelmeit azzal, hogy a 2018. június 20-án benyújtott elbírálatlan eljárás kifogásával érintett keresetváltoztatás-kiegészítés, észrevétel megjelölésű 2018. április 11. napján benyújtott perirata elutasítása esetén a 2020. május 7-én kelt keresetében negyedleges és ötödleges kereseti kérelmeiben foglaltakat, valamint a semmisséget a hatodlagos és hetedleges kereseti kérelmei vonatkozásában a bíróság hivatalból észlelje és azt erre az esetre keresetként előterjesztettnek tekintse.

[11] A Pp. 146/A. §-át beiktató 2010. évi CLXXXIII. törvény általános indokolása rámutat arra, hogy az igazságszolgáltatással szemben – a társadalom és a gazdasági élet folyamatos és kiszámítható működésének fenntartása érdekében is – az egyik legfontosabb elvárás az, hogy az állampolgárok és a gazdálkodó szervezetek ügyeiben lehetőleg észszerű idő alatt döntés szülessen. Eppen ezért szükséges, hogy érdemi, már rövid- és középtávon is eredményt hozó lépések történjenek az eljárások gyorsításának megvalósítása érdekében. A probléma kezelése az eljárásjogi törvények, köztük a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) módosításával oldható meg. A törvénynek a Pp. módosítására vonatkozó részének talán legfontosabb eleme – mutat rá az indoklás – hogy kötelező jogi képviselő esetében a keresetváltoztatás, a viszontkereset és a beszámítási kifogás előterjesztését szigorú határidőkhöz köti. E jogszabályi változás részeként – a magyar perjogi hagyományokhoz

visszatérve – sor kerül annak „újbolí” jogszabályban történő rögzítésére, hogy melyek azok a felperesi cselekmények, melyek nem eredményeznek keresetváltoztatást. Kiemelve, hogy a jogalkotó visszatér a magyar perjogi hagyományokhoz, utal a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikk keresetváltoztatást rendező szigorú szabályaira, amelyek az alperes perbe bocsátkozása után a keresetváltoztatást csak az alperes beleegyezésével engedték meg.

Annak – a kísértékű perek kapcsán kifejtett – szempontnak, mely szerint az alperesnek joga van ahhoz, hogy az a per, melybe belebocsátkozott, tárgyát tekintve ne változzon, érvényesülnie kell azokban a perekben is, amelyekben a jogi képviselőt kötelező. A korlátlan keresetváltoztatás lehetősége ugyanis olyan tarthatatlan helyzetbe hozza az alperest, hogy folyamatosan újabb és újabb védekezéssel kell előállnia a felperes kénye-kedve szerint megváltoztatott keresetére válaszul. A szabályozás célja úgy hozzájárulni a peres eljárások gyorsaságához, hogy kizárólag azoknak a lehetőségének szab gátat, melyekkel, indokolatlanul húzhatóak el a perek, nem gátolja azonban a kereseti kérelem és az alperesi védekezés teljes körű kibontását. A jogi képviselőktől mint professzionális jogértvényesítőktől elvárható, hogy e szabályokkal megfelelően élve hozzájáruljanak ahhoz, hogy ügyfeleik jogvítás helyzete mihamarabb lezáródjon, hiszen a függő jogi helyzet hosszabb távon mindkét peres fél számára igen káros jogkövetkezményekkel járhat. Külön rámutat a módosító törvény indokolása e körben arra, hogy kötelező jogi képviselőt esetén amennyiben az alperes viszontkeresetet, beszámítási kifogást terjeszt elő (amit az első tárgyalást követő 30 napig tehet meg), annak előadását, előterjesztését követő 30 napon belül kerülhet sor keresetváltoztatásra.

Sem a Pp. 146/A. § (2) bekezdése, sem a törvény indokolása nem tesz említést a keresetváltoztatásra előterjesztett ellenkérelemről mint olyanról, amelynek előterjesztéséhez képest – a viszontkeresethez, illetve beszámítási kifogáshoz hasonlóan – 30 napos határidő nyílna egy újabb keresetváltoztatásra.

Mind a (2) bekezdés normaszövege, mind pedig az idézett jogalkotói indokok alapján az a következtetés adódik, hogy a Pp. 146/A. § (1) bekezdése értelmezésénél az Alaptörvény 28. cikkét alapul véve, az ott írt 30 napos határidőt – szigorúan értelmezve – az alperes perbe bocsátkozásától, ellenkérelme előterjesztésétől kell számítani, nem pedig az egymást követő keresetváltoztatásokra előterjesztett ellenkérelmekről.

[12] A felperes a keresetét először 2018. január 23. napján változtatta meg, amelyre a Pp. 146/A. § (1) bekezdésében írt határidőn belül került sor, figyelemmel arra is, hogy az I. rendű alperes ellenkérelmét 2018. január 20. napján töltötte le. E keresetváltoztatására az I. rendű alperes 2018. február 20. napján terjesztett elő ellenkérelmet (amelyet 2018. március 24. napján töltött le a felperesi képviselő). A 2018. április 11–i, majd valamennyi további (2019. június 24.; 2020. május 8.) keresetváltoztatása a perbe bocsátkozást követő 30 napon túl érkezett, azok tehát mint tiltott keresetváltoztatások elbírálásra nem kerülhettek volna. A kifejtettekre tekintettel a felperes az eljárási kifogásában tévesen hivatkozott arra, hogy keresetmódosításai határidőben történtek. Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróságnak csupán a felperes 2018. január 23. napján kelt kereseti kérelmeit kellett volna elbírálnia, ezért az ítéltábla az elsőfokú ítélet indokolásából az ezt meghaladó kereseti kérelmek vonatkozásában tett megállapításokat mellözi.

[13] Az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a) pontja szerint a bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási

anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie. A semmisség megállapíthatósága érdekében a bíróság hivatalból bizonyítást nem folytathat le. Ugyanígy hivatalból észlelnie kell a bíróságnak azt is, ha a szerződés nem jött létre.

A 4. b) pont alapján a semmisség hivatalból történő észlelése a másodfokú eljárásban is kötelezettsége a bíróságnak, ha az elsőfokú eljárás adataiból a semmisségi ok fennállása egyértelműen megállapítható.

A 6. a) pont rámutat arra, hogy – ha a perben ez iránt kétség merül fel – először a szerződés létrejöttéről, vagy létre nem jöttéről kell állást foglalni. A szerződés létre nem jöttének észlelése éppúgy történhet hivatalból, mint a semmisségi ok észlelése.

Ha a szerződés létrejöttnek tekintendő, a bíróság elsőként a semmisségi okokat vizsgálja. A bíróság a bizonyítási eljárás nélkül is egyértelműen megállapítható semmisségi ok fennállását hivatalból elsőként megállapíthatja. Így szükségtelenné válik a fél által felhozott, esetleg bizonyításra szoruló semmisségi ok vizsgálata. A semmisségi okok vizsgálata körében tehát a bíróságot a fél által előadott kérelmek sorrendje nem köti.

[14] Az EUB C-511/17. számú ügyben hozott ítélete szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy a fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához, amint rendelkezésére állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jóllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

[15] A felperes azon kereseti kérelmei vonatkozásában – melyek a meg nem engedett keresetváltoztatás folytán nem bírálhatók el – a szerződés semmisségének hivatalból való észlelését kérték. E kérelem határozott kereseti kérelemnek nem tekinthető, az nem felel meg a Pp. 121. § (1) bekezdésében írt követelményeknek. Egyébként is a már kifejtettek szerint a felperesnek további keresetmódosításra lehetősége nem volt.

[16] A bíróság a szerződés létre nem jöttét, részleges vagy teljes érvénytelenségét a felperes keresete alapján, ennek hiányában pedig hivatalból vizsgálhatja. Így nincs szükség arra, hogy a felperes külön kérje ezen kérdések hivatalbóli vizsgálatát, azt a bíróságnak kérelem nélkül is meg kell tennie a már ismertetett keretek között. Az ilyen tartalmú kérelemnek nem lehet célja, hogy a felperes a Pp. 146/A. § (1) bekezdése megkerülésével a

késedelmesen előterjesztett, meg nem engedett keresetváltoztatásába foglalt igényének érvényt szerezzen.

[17] Az ítéltábla a szerződés létre nem jöttét, valamint nyilvánvaló, hivatalból észlelendő semmisségi okot az adott tényállás mellett nem észlelt, érveit – noha ismeri a Kúria Pfv.I.20.309/2019/3. számú határozatában is kifejtett álláspontját – az alábbiakban részletezi.

[18] A Ptk. 205. § (2) bekezdése szerint a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges. Visszterhes szerződés esetén lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A Ptk. 523. § (1) és (2) bekezdése értelmében kölcsönszerződés alapján a pénzintézet hitelező köteles meghatározott pénzösszeget az adós rendelkezésére bocsátani, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni, továbbá kamatot fizetni. A kölcsönszerződés létrejöttéhez a szerződő feleknek meg kell állapodniuk egyrészt a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. E követelményeknek a szerződés megfelelt, ezért a szerződés létre nem jötte nem volt megállapítható.

[19] A felperes másodlagos kereseti kérelmében a kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelenségének megállapítását kérte. A szerződéskötéskor hatályos Ptk. 209. § (1) bekezdése, a 93/13. EKG Irányelv 4. cikk (2) bekezdése értelmében akkor vizsgálható kizárólag a főszolgáltatás körébe tartozó, a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti egyenértékűséget, illetve arányosságot meghatározó szerződési feltétel tisztességtelensége, amennyiben az nem világos vagy nem érthető. A felperesek a keresetükben nem azon általános szerződési feltételeknek a tisztességtelensége okán kérték a szerződés érvénytelenségének a megállapítását, amelyek az árfolyamváltozásból eredő terheket maradéktalanul a felperesre hárítják, hanem magának az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatásnak, az I. rendű alperes e körben való eljárásának a tisztességtelenségét állították. A tájékoztató vizsgálata kizárólag abból a célból szükséges, hogy a bíróság állást tudjon foglalni a kérdésben, hogy az árfolyamváltozás korlátlan áthárítására vonatkozó szerződéses rendelkezések az átlagos fogyasztó részére világosak és érthetőek voltak-e. A felperes keresetében e szerződéses rendelkezéseket külön nem támadta, ezért a bíróság azok tisztességtelensége körében hivatalból vizsgálódott.

[20] Az elsőfokú bíróság ítélete 23–26. bekezdésében szükségtelenül ismertette az adósok 2014. július 4-én kelt 2. számú szerződésmódosításának mellékletét képező, ugyanazon a napon kelt kockázatfeltáró nyilatkozatát, ugyanis ezen nyilatkozat „tisztességtelenségére a felperes nem hivatkozott.

[21] Az ítéltábla előrebocsátja, hogy a felperes által az iratokhoz csatolt, a perbelihez hasonló alperesi tájékoztató alapján született közbenső ítélet és annak a fellebbezés részévé

tett ítéleti indokolása nem köti, ezen közbenső ítélet felülvizsgálatára az ítéltáblának hatásköre nincs.

[22] Az ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint az I. rendű alperes által nyújtott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelel a szerződéskötéskör hatályos jogszabályoknak, a Kúria jogegységi határozatainak és az EUB vonatkozó döntéseinek. Az ítéltábla kiemeli, hogy a 2/2014. PJE határozat III. pontja szerint ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az átlagos fogyasztó mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli és az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani. A perbeli esetben a felperes és a II. rendű alperes a szerződéskötést megelőzően, 2007. június 8-án a „Kockázatfeltáró nyilatkozat Devizahitelek árfolyam- és kamatkockázatával kapcsolatban” elnevezésű okiratot írt alá, miszerint a forinttól eltérő devizanemben történő hitelfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam- és kamatkockázat tudatos felvállalását jelenti a hitel devizanemétől függően a hitel teljes vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. A tájékoztató tartalmazta azt is, hogy a deviza alapú hitel futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint helyzetének változásától függően bármikor előre meg nem becsülhető gyakorisággal, előre nem látható irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind pedig a törlesztőrészek forintban számított összege. A deviza alapú változó kamatozású hitelkonstrukciós esetén további kockázatot jelent, hogy a devizaárfolyam változástól függetlenül a hitel devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak és a változás akár a forint kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyam változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészek összegét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben forintban számított adósságterhek egymásra épülő együttes növekedését eredményezheti.

[23] Az idézett tájékoztatás teljes mértékben kielégítette a Hpt. 203. § (6) bekezdés és (7) bekezdés a) pontjában írt követelményeket. Nem vonható kétségbe, hogy a kölcsönszerződést az adósok e tájékoztatásban foglaltak ismeretében írták alá és vállalták a deviza alapú szerződésből eredő, őket korlátlan mértékben terhelő árfolyamkockázat viselését. E nyilatkozat tájékoztatást tartalmazott az előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamatkockázat lehetőségéről, a devizaárfolyam bármikori változásáról figyelemmel arra, hogy az a nemzetközi pénzpiacok és a forint pénzpiaci helyzete változásától függ, az előre meg nem becsülhető gyakorisággal és mértékben bekövetkezhet, melynek hatására akár kedvezőtlenül, jelentős mértékben is megnövekedhet a tőketartozás és törlesztőrészek forintban számított összege. E tájékoztatás alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, a törlesztőrészlet jelentősen is emelkedhet. Kitént a tájékoztatásból az is, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt bekövetkezhet. A jelentős mérték nem jelenti azt, hogy az árfolyamváltozásnak bármiféle korlátja lenne, azonban a felperes nem volt elzárva attól, hogy e körben többletinformációt kérjen az alperestől. A hitelintézeteket terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás előre nem látható mértékére, hiszen különösen hosszú távú szerződések

esetén az árfolyamváltozás mértéke nem határozható meg, ugyanis az nem a pénzintézet saját rendelkezésétől, hanem a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzetének változásától következik be. A Kúria a perbelivel lényegében egyező tájékoztatást érhetőnek és világosnak találta többek között a Pfv.I.20.310/2019/6. számú ítéletében.

[24] Az ítéltábla az EUB C-26/13. számú ítélete 73. és 75. pontjai kiemelésével rámutat arra, hogy a pénzügyi intézménynek az átváltási mechanizmus működéséről, és annak a folyósításra előírt mechanizmussal fennálló viszonyáról kell tájékoztatást nyújtania, azonban nem írják elő a kockázati tényezők hatásmechanizmusának, az árfolyamingadozások okainak, valamint a kamatparitásnak, az árfolyampiaci összefüggéseknek az ismertetését. A 2/2014. PJE határozat sem támaszt ilyen követelményt a pénzügyi intézmény felé.

Egyébként a Kúria joggyakorlata szerint az sem jelentené automatikusan az árfolyamkockázatról történt tájékoztatás tisztességtelenségét, ha a deviza kamatának változásával összefüggésben nem kapott volna a felperes tájékoztatást, mivel az adott konstrukcióban a kamat mértékét számos tényező befolyásolta, ezek egyike volt csak a deviza kamatának változása (pl. Gfv.VII.30.066/2020/14. számú ítélet).

[25] Az EUB C-186/16. számú ítélet 47., 50., 58. pontjai előírták annak vizsgálatát, hogy a pénzügyi intézmény a fogyasztó rendelkezésére bocsátotta-e a döntését érintő korabeli releváns ismereteit. Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a 6/2013. PJE határozat 3. pontja rögzítette, miszerint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete által a Kúria megkeresésére 2013. május 31-én adott tájékoztatás szerint a 2001–2008 közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem a mértékét, sem az irányát, és a Magyar Nemzeti Bank stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra.

[26] A pénzintézet által alkalmazott árfolyamképzési mechanizmus leírását pedig a fogyasztóval kötött deviza alapú kölcsönszerződésnek nem kell tartalmaznia. Az árfolyamképzés közgazdasági - pénzügyi jogi kategória, megítélése kívül esik a polgári jog keretein. (Kúria Pfv. I. 20770/2018/9.)

[27] Az ítéltábla a rendelkezésre álló adatok alapján nem észlelte a perbeli szerződés jóerkölsbe ütközését; e körben csupán utal a 6/2013 PJE határozat 2. pontjába foglaltakra.

[28] Az ítéltábla ezt követően az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályosan előterjesztett kereseti kérelemmel kapcsolatos rendelkezéseit vizsgálta.

[29] Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az elsődleges megállapítási keresetnek a Pp. 123. §-ában írt törvényi feltételei nem állnak fenn. A

szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló kereset előterjesztésének csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges és a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. Az ítéltábla is rámutat arra, hogy a felperes abban az eljárásban, melyet esetlegesen az I. rendű alperes indít ellene a tartozás megfizetése iránt, illetve az ellene indult végrehajtási eljárásban kifogásként hivatkozhat arra, hogy a követelés bírói úton nem érvényesíthető. A felperes nem volt elzárva attól, hogy keresetében a megállapítással egyidejűleg marasztalást is kérjen – mint ahogy azonos ténybeli alapon a szerződés semmisségét állítva annak jogkövetkezményei iránt elő is terjesztette ötödleges kereseti kérelmét.

[30] Az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelmet azért utasította el, mert a felperes a felülvizsgált elszámolást, a fizetési kötelezettségénekösszegezését a jelen perben nem vitathatta. A felperes az alperessel forex ügylet lebonyolítására nem szerződött, így a forex és a kölcsön összevetésére alkalmazott kárszámítása nem helytálló, továbbá a felperes nem jelölte meg az I. rendű alperes károkozó magatartását sem.

Mindezzel ellentétben a felperes kerestében azt állította, hogy az I. rendű alperes a rá vonatkozó számviteli szabályokat megszegve, ezek mellőzésével határozta meg a tartozása összegét, ezért kérte a Ptk. 341. § (1) bekezdése szerinti jogvédelem alkalmazását.

[31] Mindebből következik, hogy az elsőfokú bíróság a harmadlagos kereseti kérelmet nem bírálta el, mely – figyelemmel a Pp. 213. § (1) bekezdésében foglaltakra – olyan lényeges eljárási szabálysértésnek minősül, amely indokolttá teszi az ítélet hatályon kívül helyezését, az eljárás Pp. 252. § (2) bekezdése alapján történő megismétlését.

[32] A Ptk. 341. § (1) bekezdése szerint károsodás veszélye esetén a veszélyeztetett kérheti a bíróságtól, hogy azt, akinek részéről a veszély fenyeget, tiltsa el a veszélyeztető magatartástól, illetőleg kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére és – szükség szerint – biztosíték adására.

A Ptk. 318. §-ának (1) bekezdése szerint a szerződésszegésért való felelősségre valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés mérséklésének – ha a jogszabály kivételt nem tesz – nincs helye.

Az idézett rendelkezések folytán szerződéses jogviszonyban is alkalmazásra kerülő Ptk. 341. §-ának (1) bekezdése szerint károsodás veszélye esetén a veszélyeztetett kérheti a bíróságtól, hogy azt, akinek a részéről a veszély fenyegeti, tiltsa el a veszélyeztető magatartástól, illetőleg kötelezze a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére és – szükség szerint – biztosíték adására. (BH2005. 103.)

E rendelkezés alkalmazásának előfeltétele a veszélyeztető magatartás megállapíthatósága, célja pedig a jogsértések elleni védekezés. E jogszabályhely nem a már bekövetkezett károsodás következményeit rendezi, hanem a konkrét megelőzés célját szolgálja, ezért akit a károsodás veszélye fenyeget, kérheti a veszélyeztetőnek a veszéllyel járó magatartástól való eltiltását. Ez magában foglalja az abbahagyásra való kötelezést, az ismétlődő magatartástól való eltiltást, és a kármegelőzéshez szükséges intézkedések megtételét. (BH2003. 64.)

[33] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak a felperes harmadlagos kereseti kérelmét a Ptk. 341. § (1) bekezdésében írtak, valamint a Legfelsőbb Bíróság fenti eseti döntéseibe foglalt iránymutatás figyelembevételével kell elbírálnia. Elsődlegesen az vizsgálendő, hogy az alperes szerződésszegő magatartásával összefüggésben fennáll-e károsodás veszélye. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperest terheli annak bizonyítása, hogy az I. rendű alperes számítása téves adatokon, a szerződés szabályaitól eltérő számítási mechanizmuson alapul; ezáltal az I. rendű alperes a szerződésben írt kötelezettségét megszegte. Amennyiben az I. rendű alperes számítása nem felel meg a szerződésben írtaknak, a bíróság eltilthatja az I. rendű alperest a veszélyeztető magatartástól, illetőleg kötelezheti a kár megelőzéséhez szükséges intézkedések megtételére és – szükség szerint – biztosíték adására.

Az ítéltábla álláspontja szerint ezen kérdés vizsgálata során nem kerülhető meg igazságügyi könyvszakértői bizonyítás elrendelése, amennyiben ezt a felperes indítványozza és ennek költségeit bírói felhívásra előlegezi, azt letétbe helyezi.

[34] Az ítéltábla kiemeli, hogy a Pp. hatálya alá tartozó peres eljárásokban látszólagos keresethalmazat esetén nem utasítható el részítélettel az alaptalannak talált, sorrendben elsőként előterjesztett kereset. Látszólagos keresethalmazatban – akár vagylagos, akár eshetőlegesen – megjelölt keresetek közül a felperes nem kéri valamennyi előterjesztett keresete mindegyikének teljesítését, eshetőleges keresetek tekintetében egyúttal meghatározza a keresetek vizsgálatának kért sorrendjét is. A látszólagos keresethalmazatban előadott keresetek ezért – előterjesztésük és elbírálásuk kért jellege miatt – nem tekinthetők önállóan elbírálni kért kereseteknek, egymást kölcsönösen kizárják, egyidejű létezésük a perben csak átmeneti, kielégítést a bíróság ítéletével csak az egyik nyerhet [Pp. 213. § (2) bekezdés 2/2010. (VI. 28.) Pk. vélemény 3. a) pont]. A felperes által megjelölt sorrend szerit elsőként elbírálni kért kereset megalapozatlansága esetén – annak részítélettel történő elbírálása nélkül – a bíróságnak át kell térnie a sorrendben következő kereset érdemi vizsgálatára. Ebből következően nem volt részítélet hozható a jelen ügyben a fellebbezési eljárás eredményeként részben, a harmadlagos kereset körében megalapozott fellebbezési kérelem alapján. [Kúria Gfv.VII. 30.098/2020/5.]

[35] Az ítéltábla a másodfokú perköltség összegét a Pp. 252. § (4) bekezdése alapján csupán megállapította annak viselése tárgyában az elsőfokú bíróság határoz.

Budapest, 2021. május 4.

Dr. Németh László s.k.
tanácselnök

Dr. Molnár Ágnes s.k.
előadó bíró

Dr. Merőtey Anikó s.k.
bíró